

**Odůvodnění pozměňovacích návrhů
pracovní skupiny soudních tlumočnicků a překladatelů
k návrhu zákona o soudních tlumočnících a soudních překladatelích**

§ 1

Navrhuje se výslovně vyjádřit v úvodních ustanoveních oblast úpravy. Obdobná ustanovení obsahuje řada dalších předpisů, nejen upravujících jiné profese (například zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech), ale upravujících i jiné oblasti právních vztahů (např. zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, procesní předpisy: trestní řád, občanský soudní řád, správní řád).

§ 2

Běžnou součástí právních předpisů je uvedení definic ihned v úvodních paragrafech. Dosavadní definice (§ 1 odst. 1 a 2, § 2 návrhu zákona o soudních tlumočnících a soudních překladatelích) nevymezují, kdo je soudním tlumočnickem a soudním překladatelem. Do odstavce 3 je přejata úprava výlučného provádění tlumočnické a překladatelské činnosti z původního § 2.

§ 3 odst. 1 a 2

Stávající definice tlumočnického úkonu je nelogická („výkonem tlumočnické činnosti se rozumí provádění tlumočnických úkonů“ – definice kruhem). Ve stávajícím návrhu zákona je definováno, co je tlumočnickým úkonem, až v § 27 odst. 1, a to pouze nepřímo, když je uvedeno, že ho „lze provádět pouze ústně“. Navrhuje se podrobně hned v úvodu definovat, co je tlumočnickým a překladatelským úkonem. Tlumočnickým úkonem jsou zásadně úkony ústní (s výjimkou přepisu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu), překladatelským úkonem zásadně úkony písemné. Výslovně se zakotvuje, že tlumočnickými/překladatelskými úkony jsou i úkony revizního charakteru (v dosavadním zákoně č. 36/1967 Sb. opominuto, zmíněno pouze v prováděcí vyhlášce, stejně tak vládní návrh nového zákona tuto materii opomíjí).

§ 3 odst. 3

Navrhuje se doplnit definice z odstavců 1 a 2 o specifika typická pro tlumočení z/do znakového jazyka.

§ 3 odst. 5

Navrhuje se zmírnit legislativně technický nedostatek, kdy stávající návrh zákona ne vždy zcela pregnantně rozlišuje mezi tlumočením a překladem, resp. ne vždy důsledně zachovává legislativní zkratku uvedenou tamtéž.

§ 4 odst. 2

Navrhuje se upřesnění, že přibráním konzultanta není porušena povinnost vykonávat tlumočnickou činnost osobně.

§ 4 odst. 3

Navrhuje se, aby možnost ustanovit v odůvodněných případech k provedení tlumočnického úkonu dva tlumočníky nebyla omezena pouze na osoby se sluchovým postižením. Možnost ustanovit dva tlumočníky může být vhodná například i v případě tlumočení dvěma a více obžalovaným při hlavním líčení, kteří sedí na lavici oddělení příslušníky vězeňské služby, jednání delšího než čtyři hodiny apod.

§ 7 odst. 1 písm. d)

Změny v písmenech vyplývají ze změn v §§ 37 a 38 o přestupcích, viz odůvodnění těchto ustanovení.

§ 10 odst. 1

Na rozdíl od jiných profesí činných v justici (soudci, státní zástupci, soudní exekutoři, advokáti, notáři) je u soudních tlumočnicků a překladatelů těžištěm jejich práce jazyková znalost. Podrobná znalost veškerých procesních předpisů je pro soudní tlumočníky a překladatele nadbytečná. Navrhuje se, aby vstupní zkouška ověřovala v nezbytném rozsahu znalost právní úpravy soudního tlumočení a překladu. Nutno dodat, že znalost základních právních předpisů České republiky prověřuje i závěrečná zkouška v rámci části A doplňkového studia pro tlumočníky a překladatele v oblasti práva, jejíž úspěšné složení je podmínkou zápisu na seznam soudních tlumočnicků.

§ 10 odst. 3 – 7

Navrhuje se ponechat stanovení výše poplatku za vstupní zkoušku prováděcímu předpisu (možnost pružněji reagovat na poptávku po zkoušce či na cenovou hladinu). Stanovení maximální výše v zákoně je běžné i v jiných předpisech (například poplatky za advokátní zkoušku či zápis do seznamu advokátů v zákoně č. 85/1996 Sb., o advokacii – zákon stanoví maximum, ke stanovení konkrétní výše je zde zmocnění pro stavovský předpis).

Navrhuje se snížit maximální výši poplatku za vstupní zkoušku, aby nebyly dále zvyšovány již tak vysoké náklady spojené se vzdělávacími kurzy a zkouškami, jejichž absolvování je podmínkou pro zápis.

Za nevhodné považujeme zvyšování poplatku za druhý (o 60 %) a třetí (o dalších 100 %) termín vstupní zkoušky, pokud se tlumočnický kandidát nemohl předchozího termínu zúčastnit a řádně se omluvil. Dostatečnou motivací je propadnutí poplatku za zkoušku v původním termínu.

§ 13 odst. 2 písm. a)

Navrhuje se, aby se pravomoc ministerstva pozastavit oprávnění vykonávat tlumočnickou činnost vztahovala pouze na úmyslné trestné činy a všechny trestné činy spáchané v souvislosti s tlumočnickou činností. K pozastavení činnosti by tedy nemělo dojít v případě nedbalostního trestného činu nesouvisejícího s tlumočnickou činností, typicky například při ublížení na zdraví z nedbalosti při dopravní nehodě. Změněná formulace by odpovídala znění podmínky bezúhonnosti v § 9 odst. 1. Upravené znění koreluje i s jinými

předpisy upravujícími svobodná povolání (například § 9 odst. 2 zákona číslo 85/1996 Sb., o advokacii).

§ 13 odst. 4

Navrhuje se zpřesnění, resp. odstranění rozporů. V původním znění („pozastavením oprávnění vykonávat *tlumočnickou* činnost však není dotčena povinnost *překladatele* dokončit již rozpracované *překladatelské* úkony [...]“) se hovoří o „tlumočnické činnosti“, kterou ale vykonává překladatel. Mělo by tedy být uvedeno, že jde o činnost překladatelskou. Také v další větě by se nemělo jednat o rozpracované „tlumočnické“ úkony, když se pozastavuje činnost překladatelská. Obdobně v posledních dvou větách odstavce.

§ 14 odst. 1 písm. b)

Navrhuje se neukládat povinnost se pojistit. Viz odůvodnění k § 22.

§ 16 odst. 1 písm. f)

Tlumočnick je fyzická osoba, která nemá povinnost mít datovou schránku ze zákona (na rozdíl od jiných svobodných povolání: advokátů či daňových poradců či insolvenčních správců, resp. povolání, na něž je přenášén výkon státní správy – notáři, soudní exekutoři). Navrhuje se zpřesnění, kdy by do seznamu tedy byl identifikátor datové schránky zapisován jen tehdy, pokud je datová schránka zřízena.

§ 16 odst. 1 písm. j)

Navrhuje se, aby údaj o spáchaném přestupku a uloženém správním trestu nebyl zapisován do *veřejné* části seznamu tlumočnicků a překladatelů. Toto opatření na principu „praní“ se vymyká přístupu běžnému u jiných profesí justice v širším slova smyslu, u kterých se sankce ve spojení s konkrétní osobou nezveřejňují. Pokud například Česká advokátní komora zveřejňuje kárná rozhodnutí, důsledně je anonymizuje. Není nijak doloženo, že by se tlumočníci dopouštěli přestupků častěji než jiné profese, ani že by k udržení veřejného pořádku v této oblasti nepostačovala mírnější opatření a musela být veřejně postihována pověst tlumočnicků.

Mají-li být evidovány přestupky podle zákona o soudních tlumočnících a soudních překladatelích, je vhodné, aby za tím účelem byla využita již existující evidence přestupků (§ 16i a násl. zákona číslo 269/1994 Sb., o rejstříku trestů).

§ 16 odst. 1 písm. l)

Navrhuje se, aby údaje o zániku oprávnění nebyly zapisovány do *veřejné* části seznamu. Tyto údaje nemají pro veřejnost žádnou informační hodnotu, protože oprávnění zanikne výmazem (tedy údaje o tlumočnickovi zmizí z veřejně přístupné databáze) a zadavatelé už služeb bývalého tlumočnicka nemohou využít.

§ 16 odst. 2

Navrhuje se, doplnit pod písm. d) do seznamu tlumočnicků a překladatelů možnost zapsat korespondenční a kontaktní adresu, protože mnoho tlumočnicků je snáze k zastížení na

jiné adrese než v místě bydliště, resp. v sídle. Například tlumočníci tzv. malých jazyků, kteří tlumočnickou činnost vykonávají jen příležitostně, jsou běžně zaměstnaní a nejsou v místě bydliště přes den k zastížení. Možností zapsat do seznamu korespondenční a kontaktní adresu, na níž si přebírají zásilky, popřípadě na níž mají umožněno přebírání zásilek příslušnou institucí (typicky u tlumočnicků zaměstnaných jako pedagogičtí pracovníci na vysokých školách) by mělo být usnadněno a urychleno doručování písemností.

§ 16 odst. 3 písm. b)

Navrhuje se vypustit ze zákona možnost ukládat výtku, viz odůvodnění k § 35.

§ 17a (nově vložen)

Hlava IV neobsahuje žádná práva tlumočnicka (přestože nese název *Práva a povinnosti tlumočnicků*), a to ani ta základní, která jsou nezbytná k řádné realizaci tlumočnických a překladatelských úkonů. Navrhuje se, aby z tohoto důvodu do zákona bylo vloženo alespoň ustanovení zaručující tlumočnickovi právo na součinnost zadavatele, obdobně jako je tomu například ve slovenské úpravě. Toto právo by bylo plně v souladu s cílem zákona deklarovaným v důvodové zprávě, a to zkvalitnit tlumočnickou činnost. Kvalita tlumočení či překladu nezávisí jen na schopnostech tlumočnicka či překladatele, ale rovněž na jeho obeznamenosti se skutečnostmi, kterých se tlumočnický či překladatelský úkon týká. Tyto skutečnosti jsou zejména obsahem spisu. Studium spisu přitom nedochází ke zvýšení administrativní zátěže zadavatele. Důležitým předpokladem tlumočení je také to, aby zadavatel zajistil k tlumočení vhodné podmínky. Tlumočnick musí mimo jiné na všechny zúčastněné vidět a dobře je slyšet. Bez splnění těchto podmínek nelze úkon provést.

Odstavec 2 zakotvuje výjimku z povinnosti poskytnout součinnost. Výjimkou, stanovenou zvláštním právním předpisem, může být například ochrana utajovaných skutečností ve smyslu zákona č. 148/1998 Sb.

§ 19 odst. 1 písm. b)

Navrhuje se pouze zpřesnění, resp. vylepšení formulace ustanovení.

§ 19 (vložený) odst. 2

Navrhuje se, aby do zákona bylo vloženo ustanovení navazující na výše uvedené právo na součinnost. Tlumočnickovi hrozí citelný postih, pokud nebude tlumočnickou činnost vykonávat s odbornou péčí (§ 37 odst. 1 písm. c). To, zda bude tlumočnický úkon proveden odborně na výši, však nezávisí jen na tlumočnickovi, ale i na zadavateli, který musí zajistit k tlumočení alespoň základní podmínky. Pokud tlumočnick na místě samém zjistí, že tlumočnický úkon nelze kvůli nesplnění těchto podmínek provést, resp. hrozí, že může při tlumočení dojít k omylům a zkreslením s vážnými důsledky, měl by mít možnost úkon odepřít.

§ 19 (vložený) odst. 3

Odst. 2 návrhu zákona prakticky znemožňuje tlumočnickovi odmítnout úkon pro orgán veřejné moci, když toto odmítnutí omezuje jen na *závažné* zdravotní okolnosti, *závažnou*

rodinnou situaci a *mimořádné* nebo *neočekávané* pracovní povinnosti neumožňující provést úkon řádně a včas. Toto ustanovení by tlumočnickovi například mohlo znemožnit odjet na dlouho dopředu plánovanou dovolenou, stejně tak by mu bránilo v jeho pravidelných povinnostech či smluvních závazcích (řada tlumočnicků a překladatelů působí jako pedagogičtí pracovníci na středních či vysokých školách, pravidelně se věnují výuce studentů – přednášky, semináře...). Jednalo by se v podstatě o permanentní pohotovost. Zatímco u zaměstnance by připravenost k práci v noci, o víkendu apod. byla důvodem zvláštní ochrany podle zákoníku práce, u tlumočnicka se s ní v nynějším návrhu počítá jako se samozřejmostí a odmítnutí úkonu z jiných než velmi úzce vymezených důvodů má být trestáno vysokou pokutou.

Důvody, pro které je ospravedlnitelné úkon odmítnout, aniž by se jednalo o vyhýbání se povinností ze strany tlumočnicka, mohou být rozmanité a není rozumné je vyjmenovávat taxativně nebo ponechávat prostor pro subjektivní výklad stupně závažnosti rodinné situace. Navrhuje se proto nahradit stávající ustanovení povinností tlumočnicka úkon pro orgán veřejné správy provést s tím, že odmítnutí je přípustné z vážného důvodu, jako je tomu například v saském zákoně o soudních tlumočnících i dalších zahraničních úpravách, a ponechat na tlumočnickovi, aby odmítnutí náležitě odůvodnil. Obdobně je upravena možnost odmítnutí úkonu z vážných důvodů také v dosud platném zákonu o soudních tlumočnících č. 36/1967 Sb.

Pro doplnění tohoto ustanovení o možnost odmítnout úkon z vážných důvodů mluví i to, že by nynější úprava odrazovala od výkonu soudního tlumočnictví zkušené a erudované profesionální tlumočnický, kteří plánují svou kapacitu dlouho dopředu. Omezení důvodů odmítnutí na mimořádné nebo neočekávané pracovní povinnosti by omezovalo smluvní svobodu těchto vysoce kvalifikovaných odborníků, což je v rozporu s cílem „zkvalitnit a stabilizovat tlumočnickou činnost“ deklarovaným v důvodové zprávě. Tlumočníci tzv. malých jazyků nebo tlumočníci působící v menších obcích, kteří vykonají jen několik úkonů ročně, nebudou motivováni akceptovat takto extenzivní omezení samostatného rozhodování, příp. riskovat vysokou pokutu, kvůli výdělku, který představuje jen zanedbatelnou část jejich ročního příjmu. Hrozilo by tak, že stát o jejich služby přijde.

Ideální situací by samozřejmě bylo, aby tlumočníci byli k výkonu činnosti motivováni pozitivně, tedy adekvátní odměnou a obecně dobrými pracovními podmínkami, a nemuselo se přistupovat k restrikcím a represivním opatřením.

§ 20 odst. 3

Navrhuje se pouze zpřesnění, resp. výslovné uvedení, že ani ze strany orgánu veřejné moci nelze obejít pomocí tlumočnicka profesní povinnost mlčenlivosti vztahující se na poradu mezi obviněným a obhájcem prostřednictvím tlumočnicka.

§ 22

Navrhuje se, aby povinné pojištění tlumočnicků bylo ze zákona vypuštěno. Reálně hrozícím rizikem nynějšího návrhu zákona je, že v důsledku kombinace zvýšených nákladů a nárůstu povinností a sankcí přestanou mít o výkon činnosti zájem tlumočníci tzv. malých jazyků a tlumočníci znakového jazyka, kteří jsou ustanovováni jen příležitostně, přesto se však orgány veřejné moci bez jejich služeb neobejdou. Již za nynějších podmínek, kdy

pojištění není vyžadováno, je tlumočnicků některých jazyků velmi málo. Tito tlumočníci vykonají jen několik úkonů ročně, pokud vůbec, a jejich příjem ze soudního tlumočení je velmi nízký. Budou-li muset každoročně platit pojistné v řádu tisíců, náklady na činnost převáží výnosy, zvláště když povinné pojištění není jediným nákladem, který je s výkonem činnosti spojen. Reálně by hrozilo, že tito tlumočníci přestanou činnost vykonávat. Případné zvýšení odměn na této situaci nic nezmění, protože při malém počtu úkonů nehraje navrhované zvýšení odměn roli.

Orgány veřejné moci následně nebudou v případě potřeby schopny dohledat a přibrat zapsaného soudního tlumočníka a budou muset ustanovovat jednorázově tlumočnický nezapsaný v seznamu (pokud je vůbec dohledat), kteří nesplňují přísné podmínky stanovené pro zapsané tlumočnický. Bude tak ohrožena samotná možnost vést řízení a také právo na spravedlivý proces. Nedostatek tlumočnicků bude mít dopad i na soukromé zadavatele, kteří na rozdíl od orgánů veřejné moci nemají možnost ustanovit si tlumočnicka ad hoc, přesto však jsou nuceni zajistit si tlumočení či překlad – například ověřený překlad dokumentů za účelem uzavření manželství.

Výše uvedený argument týkající se tlumočnicků malých jazyků se částečně vztahuje i na tlumočnický velkých jazyků v regionech, kde není úkonů tolik jako ve velkých městech. Je proto velmi obtížné bez dalšího stanovit vyhláškou limity pojistného plnění, aby se nejednalo jen o formální povinnost bez reálného přínosu. Navrhuje se, aby pojištění bylo ponecháno na vůli tlumočnicka, a nikoli předepsáno zákonem.

V souvislosti s pojištěním je namístě poukázat, že nahlédneme-li do pojistných podmínek větších českých pojišťoven, spadají právě případy, kdy by tlumočnick mohl případně způsobit škodu, do výluk z pojistného plnění. V Rakousku, kde se znalci a tlumočnický řídí společným zákonem, nastala situace obdobná naší nynější v roce 1998, kdy byla kvůli ochraně spotřebitele do zákona vložena povinnost uzavřít pojištění pro znalce a současně stanovena výjimka pro tlumočnický, kteří pojištění být nemusí.

I když je předkladatel jistě veden dobrými úmysly, bylo by vhodné, aby se v zájmu udržení tlumočnicků malých jazyků vyvaroval zvyšování nákladů na výkon činnosti, pokud to není nezbytně nutné.

§ 25

Navrhuje se, aby lhůtu bylo možné v odůvodněných případech prodloužit. Neexistuje důvod, proč by prodlužování lhůty mělo být výjimečné, když s tím zadavatel souhlasí. Naopak by mělo být ošetřeno riziko, že zadavatel z neznalosti nebo nedbalosti stanoví lhůtu příliš krátkou, kterou není možné dodržet ani s vypětím všech sil, nebo lhůtu stanoví jednostranně bez projednání s tlumočnickem. Zadavatel tlumočnického/překladatelského úkonu je laik, kterému nemusí být známa specifika překladatelské/tlumočnické práce. Pokud mu tlumočnick/překladatel vysvětlí a odůvodní, proč nelze provést tlumočnický úkon v termínu podle jeho představ, není zapotřebí, aby prodlužování termínu bylo zakotveno jako výjimka.

§ 27 odst. 2

Navrhuje se preciznější popis překladatelského úkonu a výslovné konstatování, že existují dvě formy provedení překladatelského úkonu, a to listinná a elektronická.

§ 27 odst. 4

Navrhuje se přesnější rozlišování mezi překladatelskou a tlumočnickou pečeti a jejím použitím, jedná se spíše o formální změnu.

§ 27 odst. 5

Navrhuje se vypuštění povinné archivace. Vypuštěním povinné archivace odpadne překladatelům zátěž v podobě zvýšených nákladů (čas a materiál potřebný na svázání dalšího vyhotovení, skladovací kapacity...) a dohled nad tlumočnickou činností nijak neutrpí. V případě, že překladatel odevzdá vadný překlad, lze ho dohledat ve spisu zadavatele. Případné přestupkové řízení by bylo tak jako tak možné vést jen na základě vyhotovení odevzdaného zadavatelé, nikoli toho archivovaného, které by překladatel sám vyhotovil a uložil doma, a u něhož by jeho vypovídací hodnota coby důkazu mohla být problematická (dodatečné změny).

Archivací ověřených překladů, jejichž součástí je i originál nebo kopie překládané listiny, po dobu tří let v soukromých bytech (většina překladatelů pracuje z domova), které z povahy věci nemohou být ani zdaleka tak zabezpečené jako policejní služebny nebo soudní budovy, by hrozilo zbytečné riziko úniku citlivých informací při případném vloupání. Zatímco například lékař nesmí zdravotnickou dokumentaci vynášet z ordinace, překladatel překládající lékařské zprávy by je (jak originál, tak překlad) naopak měl uchovávat u sebe doma.

Pro vypuštění povinné archivace mluví i to, že se ze strany tlumočnicků jednalo o jedno z nejvíce kritizovaných ustanovení v návrhu.

Není též vhodné, aby s poukazem na archivaci stejnopisů po překladatelích zadavatelé (orgány veřejné moci nebo soukromé subjekty) požadovali ověřené stejnopisy starých překladů. Nově dodaný originál zdrojového textu nemusí, ať už omylem nebo úmyslně, odpovídat původnímu, a proto si jej musí překladatel celý prostudovat a důkladně porovnat s překladem. Za shodu je totiž překladatel odpovědný pod hrozbou sankcí (toto platí i u běžných dalších vyhotovení, která mají proto být odměňována jako revize). Navíc postupem času se zákony, včetně příslušné terminologie, vyvíjejí a mění nejen v ČR, ale i v zemích cílového jazyka. Také dovednosti samotného překladatele se vyvíjejí a to, co podepsal před třemi lety, dnes už nemusí být podle jeho vědomí a svědomí dostačující.

§ 27 odst. 7 (resp. nově 6)

Navrhuje se pouze upřesnění znění, resp. doplnění *překladatelské* pečeti a *překladatelské* doložky.

§ 28 odst. 3

Navrhuje se prodloužit lhůtu k zapsání zadaného úkonu do evidence z 5 na 15 dní. V případě vytížení tlumočnicka, jeho zahraniční pracovní či soukromé cesty a jiné obdobné situace může dojít k přidělení úkonu, avšak z časových či technických důvodů nebude mít tlumočnicka možnost tuto informaci bezodkladně zaevidovat. Z tohoto důvodu pokládáme lhůtu 5 dní za nepřiměřeně krátkou.

Dále se navrhuje, aby některé údaje byly do evidence zapisovány, jen pokud je zadavatelem orgán veřejné moci. Takto pojatá povinnost koresponduje se stávajícím způsobem vedení tlumočnických deníků. MSp dosud v rámci statistiky sleduje počty hodin/normostran účtovaných veřejným zadavatelům, stejně tak odměnu účtovanou veřejným zadavatelům.

Navrhované znění koresponduje i s povinnostmi znalců při zápisech do evidence znaleckých úkonů: „Výše smluvních odměn znalců se nebude uvádět v evidenci znaleckých posudků. Poslanci zrušili také povinnost ministerstva spravedlnosti tyto odměny přezkoumávat.“ – zdroj: portál Česká justice

§ 29 odst. 3

Navrhuje se odstranit možnost odepření odměny. Odměnu by nemělo být možné zcela odepřít na základě subjektivního posouzení, že tlumočnický či překladatelský úkon nebyl proveden kvalitně. Zadavatel je v oblasti tlumočení a překladu laikem a kvalita tlumočení či překladu se skládá z mnoha faktorů, z nichž některé nemůže tlumočník či překladatel ovlivnit (např. procesní taktiku účastníka, který tlumočení záměrně maří). Předmětné ustanovení by zadavatelům – zejména těm soukromým – umožnilo svévolně seškrtávat odměnu a vedlo k demotivaci tlumočnicků. Neměla by být zaváděna výjimka z obecného postupu, že pokud je vada odstranitelná, lze se domáhat opravy, doplnění toho, co chybí, nebo přiměřené slevy z ceny. Pouze pokud vadu nelze odstranit, lze odstoupit od smlouvy (§ 1923 OZ).

§ 30 odst. 1

Navrhuje se zakotvit právo na náhradu za promeškaný čas (včetně času stráveného čekáním na provedení úkonu, ztrátu času v případě, že se nedostaví účastník řízení, jemuž má být tlumočeno). Obdobné oprávnění je dáno například advokátům v § 14 odst. 1 písmeno b) vyhlášky MSp číslo 177/1996 Sb., advokátního tarifu. Tímto opatřením by se alespoň částečně zvýšila motivace tlumočnicků i uchazečů o výkon profese a odstranil stav, kdy tlumočník dostává odměnu jen za čas strávený tlumočením nebo čas na cestě, přestože ve skutečnosti vynaloží času mnohem více.

§ 30 odst. 2

Navrhuje se, aby běžné administrativní práce byly hrazeny paušální náhradou (jako je tomu například u advokátů – viz § 13 odst. 4 vyhlášky MSp. číslo 177/1996 Sb., advokátního tarifu) stanovenou ve vyhlášce. Toto opatření by alespoň částečně zvýšilo motivaci tlumočnicků i uchazečů o výkon profese a odstranilo nynější demotivující stav, kdy práce související s úkonem nejsou nijak hrazeny.

§ 35

Navrhuje se zcela ze zákona vypustit výtku. Buď je nějaké jednání přestupkem s jasně definovanými znaky, které musí být naplněny, a jasně definovaným řízením, v němž se porušení předpisů konstatuje, nebo ho nelze klást tlumočnickovi k tíži. Jinak by tomu bylo v případě, kdyby ministerstvo například formou vyhlášky stanovilo etický kodex tlumočnicka (nebo ho převzalo od Komory soudních tlumočnicků ČR). V takovém případě by předmětem výtky mohlo být porušení profesní etiky, tedy chování, které sice není přestupkem,

představuje ale porušení etických standardů. Pokud však tyto standardy nejsou jasně stanoveny, není obhajitelné, aby laik v oblasti tlumočení a překladu mohl na základě subjektivního názoru svévolně vytýkat tlumočnickovi jako odborníkovi v této oblasti „drobné nedostatky ve výkonu tlumočnické činnosti“. Hovořit pak v souvislosti s tlumočnickem, kterého si stát sám vybral na základě přísných kritérií, o „poklescích v chování“, je dehonestující a neakceptovatelné.

§ 36

Navrhuje se nahradit možnost sestavení poradních sborů povinností jejich konstituování. Poradní sbor bude zřízen proto, aby vypomohl svému zřizovateli v otázkách, které vyžadují znalost podstaty tlumočnické a překladatelské činnosti, definoval etické zásady výkonu této činnosti a přispěl k řešení stížností na soudní překladatele a tlumočníky při přezkumu jejich úkonů.

§ 37 odst. 1 písm. g)

Úprava formulace v návaznosti na nový § 19 odst. 3.

§ 37 odst. 1 písm. l) – m)

Navrhuje se odstranění přestupků na úseku archivace v souvislosti s vypuštěním dosavadního § 27 odst. 5

Navrhuje se vypuštění § 37 odst. n) – o)

K písmeni n):

Citované ustanovení § 29 odst. 2 zní: „Odměna za výkon tlumočnické činnosti se řídí smlouvou se zadavatelem; není-li odměna takto sjednána nebo je-li zadavatelem orgán veřejné moci, odměna se určí podle příslušných ustanovení tohoto zákona a vyhlášky podle odstavce 6.“ Pokud bude odměna sjednána v rozporu s vyhláškou, neměla by být proplacena a tlumočnick by měl dát vyúčtování do pořádku, resp. mělo by být rozhodnuto o přiznání odměny pouze do výše stanovené vyhláškou.

Samotná konstrukce skutkové podstaty přestupku „sjedná smluvní odměnu v rozporu s § 29 odst. 2“ je nelogická. Sjednání smluvní odměny v rozporu se smlouvou, již je sjednávána odměna samotná, je protimluv.

K písmeni o):

Je otázkou, zda pochybení soukromoprávního charakteru (vyúčtování nesprávné výše odměny) musí nutně být přestupkem. I nyní zákon umožňuje orgánu veřejné moci přezkoumat správnost vyúčtování a rozhodnout o jeho výši. Obdobná je praxe u jiných svobodných povolání, například při vyúčtování nákladů ex offo obhájce (§ 151 odst. 3 TŘ).

§ 37 odst. 2

Navrhované změny kopírují změny provedené v odstavci 1.

§ 37 odst. 3

Navrhuje se vrátit do textu zákona diskreční pravomoc ministerstva, zda udělí či neudělí pokutu.

Výše pokut se navrhuje ponechat tak, jak je stanoveno v dosavadní právní úpravě. Drakonicky vysoké, likvidační sankce sníží zájem o profesi soudního tlumočníka, jelikož neodpovídají výdělkovým možnostem soudních tlumočnicků. Poukaz na judikaturu NSS týkající se excesivní výše pokut nepovažujeme za přiléhavý. Pokud by byla pokuta uložena v nepřiměřené výši, samotné domáhání se jejího zrušení soudní cestou by pro tlumočníka znamenalo nemalé náklady na vedení příslušného řízení.

Ministerstvo spravedlnosti ústy náměstka Fraňka na setkání s pracovní skupinou soudních tlumočnicků dne 12. srpna 2019 argumentovalo, že vysoké pokuty jsou obvyklé i u jiných svobodných povolání. Zmiňováni byli například insolvenční správci, kterým nyní hrozí pokuta až 5 milionů korun. Toto porovnání je nepřipadné. Při nesprávné činnosti insolvenčního správce může dojít k daleko nepříznivějším následkům než při nedodržení formálních pravidel stanovených pro soudní tlumočníky.

Likvidační výše pokut je mimo jiné v rozporu s penologickými poznatky: pachatele neodrazuje od páchání přestupků vysoký trest, ale jeho neodvratnost, tj. pravděpodobnost, s jakou bude jeho jednání odhaleno a potrestáno, resp. jeho subjektivní vnímání této pravděpodobnosti. Pokuta samozřejmě musí odpovídat možnému výnosu tak, aby se porušování předpisů nevyplácelo, ale to je právě u tlumočnicků splněno vrchovatě.

§ 38

Navrhuje se vypuštění některých skutkových podstat, zpřesnění formulací a úprava výše sankcí dle navrhované úpravy § 37.

§ 39 odst. 3

Rovněž zde se navrhuje zakotvení diskreční pravomoci, zda udělit či neudělit sankci.

§ 40 odst. 1

Nebude-li nařizováno ústní jednání, navrhuje se alespoň zakotvit právo (nikoliv povinnost) tlumočníka vyjádřit se ke skutečnostem, které jsou mu kladeny za vinu (princip *audiatur et altera pars*).

Pro přestupky se použije procesních ustanovení zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Ten v § 80 odst. 1 a 2 stanovuje: „(1) Správní orgán může nařídít ústní jednání. (2) Správní orgán nařídí ústní jednání na požádání obviněného, je-li to nezbytné k uplatnění jeho práv; jinak návrh zamítne usnesením, které se oznamuje pouze obviněnému. (...)“

Uvedená ustanovení zákona č. 250/2016 Sb. byla kritizována odbornou veřejností. Zákon č. 250/2016 Sb. je šit na míru potřebám úředníků – je pojat tak, aby co nejvíc zjednodušil práci úředníkům a umožnil co nejsnadnější výběr pokut.

Zákon č. 250/2016 Sb. se nám nepodaří novelizovat. Proto se alespoň zde navrhuje korektiv uvedený výše, aby bylo zabráněno stavu, kdy ministerstvo bude rozhodovat od stolu, aniž by tlumočnickovi dopřalo sluchu.

Navrhovaný postup bude v souladu s článkem 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod zakotvujícím projednání věci v přítomnosti občana a možnost vyjádřit se k důkazům, resp. s článkem 40 odst. 3 listiny zakotvujícím právo na obhajobu (dle judikatury ESLP se tato práva vztahují i na správní trestání).

§ 40 odst. 2

Není důvod, proč by promlčecí doba měla být výrazně prodloužena oproti standardní promlčecí době uvedené v zákoně č. 250/2016 Sb. Hypertrofovaná promlčecí doba přesahuje dokonce i promlčecí dobu u některých přečinů, stanovenou v zákoně č. 40/2009 Sb., trestním zákoníku.

§ 40 odst. 3

Navrhuje se vypuštění ustanovení v souladu s vypuštěním ustanovení o výtce (dosavadní § 35).

§ 40 odst. 4

Úprava ustanovení souvisí se změnou ustanovení § 16 odst. 1 písm. j)

§ 44 odst. 4

Jedná se o změnu formulace – upřesnění dosavadní textace, které je nyní i v souladu s důvodovou zprávou k původnímu návrhu, který byl schválen PS PČR a zamítnut Senátem PČR.